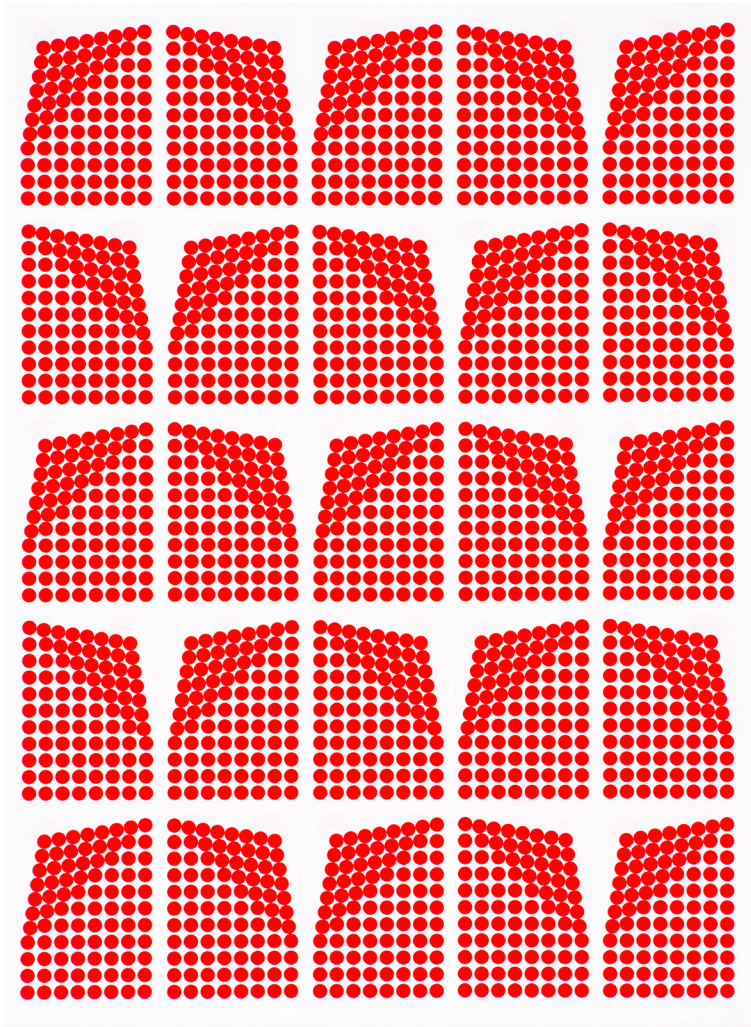

ALBANO
“Estrato”, 2014,
Acrílic, esmalt, grafit, oli, collage/taula, 100 x 100 cm

Marlon de AZAMBUJA,
“Serie Operaciones”, 2016,
Etiquetes adhesives desplaçades en la seua cartel·la original, 110 x 80 cm

PAPIERS COLLÉS

LA TÈCNICA QUE VA CANVIAR L'ART

Col·lecció Ars Citerior

VILA-REAL

De l'11 de desembre 2025 al 30 de gener 2026

Horari: Dijous i divendres de 17:00 a 20:00 h, dissabte de 10:00 a 13:00 h i de 17:00 a 20:00 h
Festius 6, 25 i 26 desembre i 1 de gener tancat

Ajuntament
de Vila-real

INVRXXXI
El Museu del XXI
Segle d'Art i Disseny

Junta
de Vila-real
MUSEO

el convent
espai d'art

PAPIERS COLLÉS

La tècnica que va canviar l'art

La paraula collage ens és antipàtica perquè ens suggerix certa col·lecció de materials dispersos, però «interessants», que després es combinen per a formar una composició «bonica», «sorprenent».

Fernando Zóbel

L'antecessor del collage va ser el papier collé. El primer va ser realitzat per George Braque en 1912. El pintor francès va pegar uns trossos de paper pintat sobre un paper Ingres, va dibuixar amb carbonet uns traços que unien els trossos entre si i va afegir les paraules BAR i ALE amb el carbonet, el que va donar lloc a la peça titulada «Fruiter i got». Però el primer quadre considerat un collage és «Natura morta amb trenat de cadira» de Pablo Picasso, dut a terme eixe mateix any.

La ja centenària tècnica del collage ha sigut utilitzada per excel·lents artistes: Max Ernst, André Breton, Joseph Cornell, Henri Matisse, Richard Hamilton, Kurt Schwitters, Robert Rauschenberg o Washington Barcala. Entre els espanyols: Gerardo Rueda, Gustavo Torner, Antonio Lorenzo, Rafael Canogar, Esteban Vicente, Águeda de la Pisa, Francisco Ferreras o Dis Berlin, tots els quals estan representats en esta exposició.

Per a la mostra *Papiers collés. La tècnica que va canviar l'art*, organitzada per la Diputació de Castelló, s'han seleccionat cinquanta obres de diferents artistes, algunes d'elles englobades dins de l'art concret. Com el monocrom d'Elena Asins, on la pintora elimina de la forma ideal del menhir una part d'un dels seus costats, per l'acció d'una incisió lateral, creant d'aquesta manera la possibilitat de rotació en un dels sentits. També dins de la línia i el pla estan les peces de Jaume Rocamora, collages constructivistes que pertanyen a la sèrie «La Cana» i a la sèrie homenatge a l'arquitecte Gerrit Rietveld, composició aquesta de cartons pegats formant línies obliqües amb els colors roig, groc i blau, que ens remetien a la cadira del dissenyador d'Utrecht. Dins dels constructivistes trobarem també en *Papiers collés* a Carlos Evangelista amb «Normes al quadrat», i a Martín Noguerol amb el seu políptic de la sèrie «Retorn a EM DLa». Noguerol és un pintor que busca amb la seua obra transmetre un pensament abstracte, utilitzant com a ferramentes la geometria i el collage. De Robert Ferrer i Martorell presentem «Permutacions 336», en la qual qüestiona les dimensions de l'espai. De cinètica podríem catalogar la sèrie «Operacions» de Marlon de Azambuja, encara que en aquest cas l'artista brasiler només ha emprat aquest plantejament plàstic per parlar-nos del moviment d'elements en la cerca d'un nou ordre més harmònic i individual, on s'allunya del preestablert i de l'alineació global.

Geometria i gest han estat presents en moltes de les peces de l'informalista Rafael Canogar quan va començar amb les composicions on es trencava el concepte del quadre i dels seus límits. Són formes de vores irregulars que el mateix Canogar ha estripat, trencat d'aquesta manera amb el concepte «quadre». Un informalisme més poètic també està present en aquesta mostra amb la peça sense títol de 1975 de Francisco Ferreras, qui en 1959 ja va utilitzar per primera vegada el collage en aplicar paper fi i blanc sobre fusta de fons fosc.

Si conjunim gestualitat, mesura y harmonia, estem parlant de l'obra d'Águeda de la Pisa, on l'equilibri en la superfície dels seus quadres ve donat per l'austeritat de les seues formes encolades transmissores de força, com si es tractara d'un camp energètic.

De la tendència més lírica hem de citar a Gustavo Torner i Gerardo Rueda. Del primer presentem el collage que pertany a la sèrie d'«Agrafages». La sobrietat de la mateixa pot transmetre una falsa sensació de «fred», però és una obra d'*Un romàntic disfressat de fredor*, tal com es va autodefinir l'artista. De Rueda comptem amb «Collage verd-violeta», homenatge a Juan Gris.

Un altre dels pintors mancats d'excessos és Esteban Vicente, qui valent-se del collage va evolucionar en la investigació de la plàstica. En paraules del mateix artista, *Qualsevol dels meus quadres és part d'una seqüència*.

La figuració també ha estat molt present a l'hora de seleccionar les obres per a aquesta exposició. Són composicions que al mateix temps mostren i amaguen molt. Així de Dis Berlin comptem amb «El Naixement de Venus», on trobem tres objectes freqüents en aquest tipus d'obres: l'estrela de mar que representa el objecte trobat, els pètals matissianos que al·ludeixen a la bellesa i el penell sideral, una de les seues recurrents icones. El collage «Humà, massa humà» de Pedro José Pradillo és un acoblament inspirat en l'obra de Nietzsche «Menschliches, Allzumenschliches. Ein Buch für freie Geister», que es pot traduir com “Un llibre per a esperits lliures”, com a esperits lliures és Pradillo en realitzar associacions atrevides i iròniques d'elements que abans de manipular-los tenen i contenen un missatge formal, important i transcendent. També podrem contemplar diversos collages en resina realitzats per Lidó Rico. I no volem deixar de citar la presència de diversos collages de Rafa Macarrón i Albano, pertanyents a la generació més jove d'entre els pintors participants.

Rafa MACARRÓN
Sense títol, 2011,
Tècnica mixta, collage/cartó, 50 x 50 x 20 cm

Carlos EVANGELISTA
“Normas al cuadrado”, 2000
Fustes lacade /fusta, 50 x 50 cm